

دارایی ثابت چیست؟ انواع دارایی ثابت + روش‌های محاسبه استهلاک آنها

دارایی ثابت یا غیرجاری از مهم‌ترین دارایی‌های هر کسب‌وکار و بنگاه اقتصادی به شمار می‌رود. در واقع این دارایی بخش زیادی از سرمایه‌گذاری را در بر می‌گیرد و در محاسبات و تعیین ارزش کلی هر فعالیت اقتصادی نقش مهمی ایفا می‌کند. لذا شناخت و آشنایی با تعاریف و انواع دارایی و همچنین قوانین و نحوه محاسبات آن از ضروریات به شمار می‌رود.

کلیک کنید

برای دریافت دمو نرم افزارهای لجستیک

تعریف دارایی

دارایی به منابعی گفته می‌شود که هر بنگاه اقتصادی آنها را خریداری یا تهیه می‌کند تا برای آن بنگاه منافی را به دنبال داشته باشد. این منافع معمولاً با افزایش درآمد همراه هستند. دارایی به دو دسته جاری و غیرجاری (ثابت) قابل تفکیک است.

دارایی جاری شامل وجوه نقد و کالا یا محصولات، اوراق بهادار و پیش‌پرداخت‌هایی

است که طی یک سال مالی به صورت‌های دیگر تبدیل می‌شود و یا به فروش می‌رسد. به دارایی ثابت، دارایی غیرجاری نیز گفته می‌شود، که تشکیل‌دهنده منابع اصلی و زیربنایی هر شرکت و بنگاه اقتصادی است. نتیجه استفاده و بهره‌گیری از این دارایی، تولید محصول یا خدمت است که منجر به کسب درآمد می‌شود.

تعریف دارایی ثابت

دارایی ثابت Fixed Asset به دارایی‌هایی گفته می‌شود که در درآمدزایی برای یک بنگاه اقتصادی سهم هستند. ماندگاری این دسته از دارایی‌ها بیش از یک سال یا در حالت دیگر می‌توان گفت که فروش آنها به بیش از یک سال زمان نیاز دارد و عمر نسبتاً طولانی دارند. املاک، تجهیزات، خودروها، ماشین‌آلات، معادن و ذخایر طبیعی از جمله

مواردی هستند که از دارایی‌های ثابت به شمار می‌روند.

دارایی‌های ثابت در سیستم حسابداری ماهیت بدهکار دارند. یکی از ویژگی‌های این نوع دارایی فرسودگی و استهلاک به مرور زمان است.

به دارایی ثابت، دارایی غیرجاری نیز گفته می‌شود و می‌توان این نوع دارایی را به دو دسته مشهود (ملموس) و نامشهود (ناملموس) تقسیم کرد.

دارایی‌های غیرجاری مشهود اموالی هستند که قابل رویت و لمس کردن باشند. اموالی چون زمین، ساختمان، تأسیسات، تجهیزات، ماشین‌آلات، وسایل نقلیه، ابزارآلات و اقلام سرمایه‌ای در این دسته قرار می‌گیرند.

دارایی مشهود می‌تواند منقول یا غیرمنقول باشد. اموال منقول اشیایی هستند که به راحتی و بدون ایجاد خسارت محیطی یا خرابی دارایی می‌توان آنها را جابه‌جا کرد. دارایی غیرمنقول قابل جابه‌جایی نیست.

دارایی غیرجاری ناملموس دارایی‌هایی هستند که ماهیت قابل مشاهده و عینی ندارند و پول هم نیستند اما برای شرکت سرمایه‌هایی ارزشمند هستند. مواردی مثل امتیاز، حق مالکیت، حق اختراع و علایم تجاری از این نوع دارایی محسوب می‌شود.

دارایی ثابت مشهود

این دارایی‌ها خریداری می‌شوند تا در عملیات اجرایی به درآمدزایی کمک کنند. این نوع از دارایی به قصد فروش خریده نمی‌شود و معمولاً شامل موارد زیرساختی در تولید یا

تجهیزات یک بنگاه اقتصادی می‌شود. دارایی غیرجاری یا ثابت در فرایند تولید محصول به صورت فیزیکی مصرف نمی‌شود و در دوران استفاده تغییری در آن به وجود نمی‌آید. این نوع از دارایی به سه دسته اصلی تقسیم می‌شود که به اختصار انگلیسی PPE معرفی می‌شوند. این اختصار شامل حروف ابتدایی املاک Property، درختان و گیاهان Plant و تجهیزات Equipment است.

برخی از عمده‌ترین دارایی‌های ثابت مشهود در ادامه آورده شده‌اند.

• تجهیزات و ماشین‌آلات

کارایی این تجهیزات با استفاده بلندمدت کاهش می‌یابد یا دچار استهلاک می‌شوند که با ترتیب دادن برنامه‌های تعمیر و نگهداری، این تجهیزات دوباره به بهترین کارایی و بهره‌وری با توجه به طول عمر خود می‌رسند. در کل می‌توان گفت که این تجهیزات و ماشین‌آلات طی مدت بهره‌وری خود که بلندمدت و موجب درآمدزایی است، در اجزای فیزیکی آنها تغییری صورت نمی‌گیرد و به مصرف نمی‌رسند که تمام شوند.

• زمین و ملک

عمر اقتصادی زمین نامحدود است، با گذر زمان تخریب نمی‌شود و کاهش نمی‌یابد یا به مصرف نمی‌رسد. زمین و ملک هم از مواردی هستند که طی دوره مصرف از لحاظ

فیزیکی به اتمام نمی‌رسند و شاید به دلیل نوع استفاده شرایط استهلاک در آنها به وجود آید.

• وسایل و مبلمان اداری

می‌توان گفت که تمام اموالی و دارایی‌ها به‌جز زمین، عمر اقتصادی محدودی دارند. در طول استفاده مستهلک می‌شوند و از بهای تمام شده آنها کاسته می‌شود و به بهای تمام شده خدمات و محصولاتی که تولید می‌شوند افزوده می‌شود.

• منابع طبیعی

از دارایی‌های ثابت مشهود هستند اما طی عمر بلندمدت خود از میزان ارزش آنها کاسته می‌شود. منابع طبیعی معمولاً برای استخراج موارد و ذخایر ارزشمند درونشان مورد استفاده قرار می‌گیرند و این ذخایر زمانی به اتمام می‌رسند. پس منابع طبیعی دارایی‌های ثابت تمام‌شدنی هستند اما موجودی آنها در بلندمدت و چندین ساله به مصرف می‌رسد و برای فروش مجدد یا استفاده در تولید به کار گرفته می‌شود.

دارایی ثابت نامشهود

اصطلاح نامشهود یا ناملموس برای دارایی‌هایی است که وجود فیزیکی و مادی ندارند اما از ارزش معنوی در امور تجاری و اقتصادی بهره‌مند هستند. این دارایی‌ها عبارتند از حق اختراع، امتیازات، سرقتی، حق چاپ و انتشار، علائم تجاری، هزینه تأسیس و امتیازاتی از این دست.

بهای پایانی این دارایی‌ها طی عمر مفید خود مستهلک می‌شود. این عمر بیش از 40 سال نمی‌شود.

اهمیت دارایی ثابت

اهمیت دارایی ثابت به دلیل ارزشی است که در گزارش‌های مالی دارد. سرمایه‌گذاران در برآوردهای خود گزارش‌های مربوط به دارایی‌های ثابت را به عنوان شاخصی برای سلامت کسب‌وکار در نظر می‌گیرند و این شاخص در تصمیم‌گیری‌های آنها اهمیت بسیار زیادی دارد. در دریافت وام نیز یکی از معیارهایی که مورد بررسی قرار می‌گیرد، دارایی‌های ثابت واحد تولیدی یا بازرگانی است که درخواست دریافت وام را داده‌اند.

با افزایش تعداد و میزان دارایی هر واحد اقتصادی لازم است تا برای ثبت آنها در ترازنامه و صورت‌های مالی، زمان و هزینه زیادی صرف شود. با افزایش حجم ورودی و پیچیده شدن محاسبات احتمال بروز خطا بالا می‌رود.

نرم افزار مدیریت اموال دیدگاه چارگون در این مرحله به کمک کسب‌وکارها می‌آید تا با دقت و سرعت و آسودگی بیشتری بتوان به مدیریت اموال و حسابداری امور مربوط به آنها پرداخت.

نرم افزار مدیریت اموال دیدگاه

نرم افزار اموال و دارایی ثابت وظیفه ثبت و نگهداری اطلاعات جمع‌داری و ریالی اموال و تغییر و تحولات اموال را بر عهده دارد. این نرم افزار خروجی‌های مورد نیاز بر اساس نظام نوین اموال را پس از طی فرایندها مهیا می‌کند و همچنین گزارش‌های دوره‌ای حسابداری اموال از سیستم را ارائه می‌دهد. از ویژگی‌هایی که می‌توان برای [نرم افزار](#)

مدیریت مالی دیدگاه برشمرده، ایجاد آرشیو کامل و دقیق از اطلاعات اموال و دارایی‌ها است.

تفاوت دارایی و دارایی ثابت

دارایی یک اصطلاح کلی برای انواع دارایی ارزشمند و قابل کنترل توسط مالک آن است و انواع مختلفی دارد که بر اساس شاخص‌های مختلفی دسته‌بندی می‌شود. دارایی غیرجاری یک نوع از دارایی است که بیشتر در امور تعیین ارزش و حسابرسی مالیاتی کسب‌وکارها اهمیت پیدا می‌کند. بیشترین وجه تمایز دارایی به معنای کلی با دارایی‌های ثابت، در عمر بلنمدت دارایی‌های ثابت و کاهش ارزش آنها است.

تفاوت دارایی جاری و ثابت

در ترازنامه شرکت‌ها دارایی را به دو دسته جاری و ثابت تقسیم می‌کنند و ملاک این تقسیم در عمر مفید آنهاست. دارایی‌های جاری در طی یک سال در شرکت مصرف می‌شوند و یا به وجه نقد تبدیل می‌شوند. به عنوان مثال می‌توان موجودی کالا و اوراق بهادار را برای دارایی جاری نام برد.

دارایی غیرجاری شامل سرمایه‌گذاری‌های بلنمدت شرکت می‌شود و به راحتی نیز قابل تبدیل شدن به پول نقد نیستند. به عبارت دیگر می‌توان گفت دارایی غیرجاری برای بیش از یک دوره حسابداری در شرکت مورد استفاده قرار می‌گیرد اما دارایی جاری در طی یک دوره به مصرف یا فروش می‌رسد.

ویژگی‌های دارایی غیرجاری

عمر مفید آنها بیش از یک سال است. به این ترتیب با عمر طولانی منافع آتی آنها قابل اندازه‌گیری و تخمین است. برای بیش از یک دوره مالی مورد استفاده قرار می‌گیرند و به منظور بهره‌برداری مداوم و بلندمدت خریداری می‌شوند. سود مالی بلندمدت دارند و امکان نقد شدن آنی را ندارند یعنی به راحتی و به سرعت قابل تبدیل به وجه نقد نیستند.

استاندارد حسابداری شماره 11 به دارایی‌های ثابت از نوع مشهود اختصاص دارد که به تصویب مجمع عمومی سازمان حسابداری رسیده است. در این استاندارد نحوه حسابداری این دسته از اموال معرفی شده تا در صورت‌های مالی بتوان به راحتی اطلاعات مربوط به سرمایه‌گذاری واحد تجاری در این دارایی و تغییرات آن را تشخیص داد.

در استاندارد شماره 11 حسابداری آمده است که: “دارایی ثابت مشهود به دارایی مشهودی اطلاق می‌شود که به منظور استفاده در تولید یا عرضه کالاها یا خدمات، اجاره به دیگران یا برای مقاصد اداری توسط واحد تجاری نگهداری می‌شود و انتظار می‌رود بیش از یک دوره مالی مورد استفاده قرار گیرد.”

دارایی ثابت در حسابداری

در حسابداری وقتی که این نوع از دارایی خریداری و به اموال شرکت افزوده می‌شود، دارایی‌های ثابت افزایش یافته و بنابراین در سند حسابداری به صورت بدهکار ثبت خواهد شد. زمانی که این دارایی به فروش برسد در سند حسابداری به عنوان بستانکار

ثبت می‌شود.

با خرید یک نوع از انواع دارایی‌های ثابت، مبلغی وجه نقد از شرکت خارج می‌شود و به بانک یا صندوق بستانکار می‌شود. با فروش این دارایی، وجه نقد به شرکت افزوده و صندوق یا بانک در سند حسابداری بدهکار می‌شود.

تعریف ارزش دفتری

ارزش دفتری به معنای تفاوت بهای تمام شده دارایی و استهلاک انباشته آن دارایی است که بهای خالص دارایی در ترازنامه ثبت می‌شود. به عبارت دیگر هنگام خرید دارایی، هزینه خرید یا قیمت آن به عنوان ارزش دارایی در ترازنامه ثبت می‌شود. به مرور زمان این ارزش در اثر استهلاک یا موارد دیگر کاهش پیدا می‌کند و در نتیجه از ارزش دفتری آن نیز کاسته می‌شود.

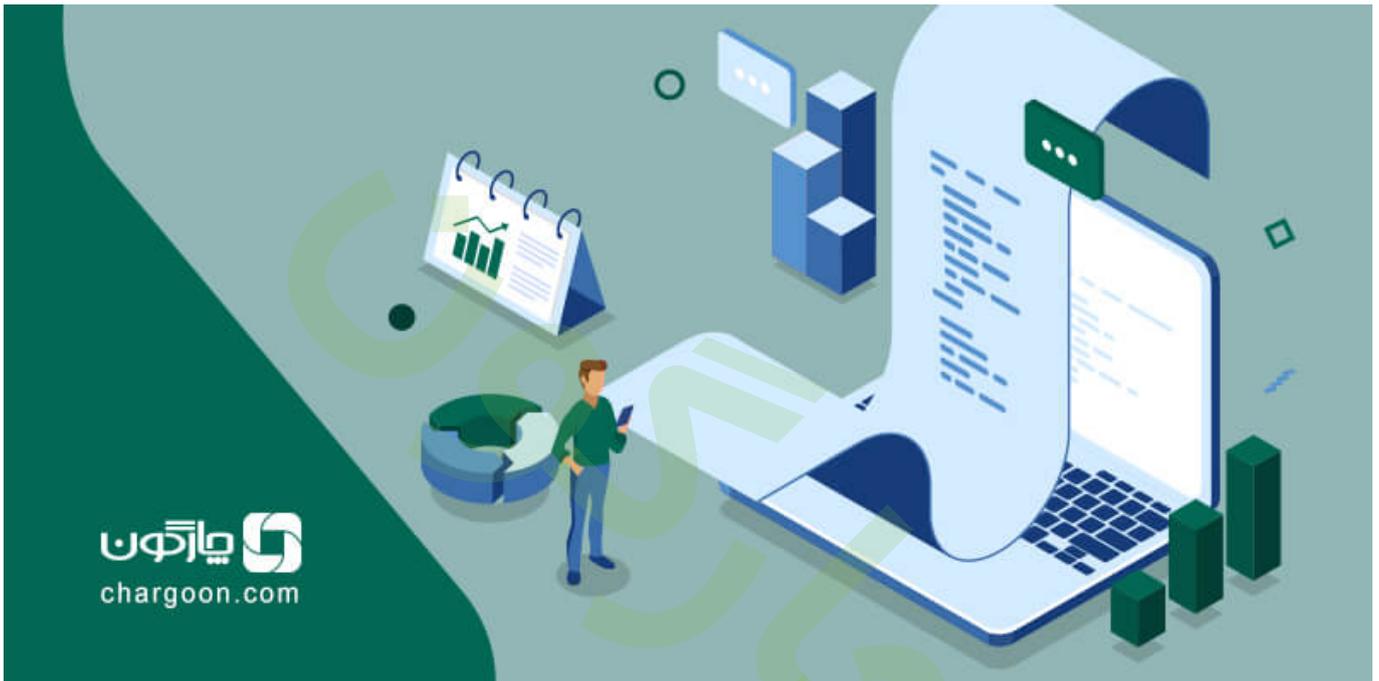
عملیات مرتبط با دارایی ثابت

دارایی‌های هر شرکت باید در بخش حسابداری ثبت و اسناد مربوط به آنها صادر شود. عملیاتی در حسابداری این دسته از دارایی‌ها وجود دارد که در ادامه آنها را معرفی می‌کنیم.

- **پلاک‌کوبی:** پس از استقرار دارایی‌های ثابت انجام می‌شود که در آن یک شماره واحد و اختصاصی برای این دارایی داده می‌شود که قابل رهگیری و پیگیری است.
- **نقل و انتقال دارایی‌های ثابت:** این عملیات زمانی لازم به بررسی است که یک

دارایی ثابت از واحدی به واحد دیگر منتقل شده باشد.

• فروش دارایی‌های ثابت: عدم نیاز یا اسقاط شدن دارایی منجر به فروش آن می‌شود.

استهلاک دارایی ثابت

انواع دارایی‌های ثابت طی عمر مفید خود مستهک می‌شوند. استهلاک دارایی در حسابداری با هدف کاهش مالیات یا دلایل دیگر محاسبه می‌شود. دارایی‌های ثابت از نظر استهلاک‌پذیری سه دسته می‌شوند: استهلاک‌پذیر، استهلاک‌ناپذیر و نقصان‌ناپذیر.

دارایی‌های استهلاک‌ناپذیر: دارایی‌های ثابت مشهود یا ملموس طی عمر مفید خود تحلیل می‌روند یا مستهک می‌شوند. مثل ماشین‌آلات و تجهیزاتی که در امر تولید قرار دارند.

دارایی‌های استهلاک‌ناپذیر: این دارایی‌ها عمر مفید یا بازه زمانی استهلاک ندارند. زمین یکی از این دارایی‌هاست. زمین به مرور زمان تحلیل نمی‌رود و مستهلاک نمی‌شود.

دارایی نقصان‌ناپذیر: کاهش ارزش این دارایی‌ها از طریق استخراج یا استفاده است. معمولاً این دارایی‌ها تبدیل به مواد اولیه یا کالا می‌شوند. معادن، جنگل‌ها، منابع و ذخایر طبیعی از این دست دارایی‌ها هستند.

روش‌های محاسبه استهلاک دارایی ثابت

روش‌های مختلفی برای محاسبه استهلاک وجود دارد. در اینجا پرکاربردترین روش‌های محاسبه که مناسب شرکت‌ها و کارگاه‌ها هستند آورده شده است.

• **روش خط مستقیم:** فرمول محاسبه استهلاک به صورت زیر است.

• $\text{هزینه استهلاک} = (\text{هزینه} - \text{مبلغ ارزش افزوده}) \div \text{عمر مفید}$

در این روش ارزش دارایی در تمام طول عمر مفید یک دارایی ثابت است.

• **روش مانده نزولی مضاعف:** ارزش دفتری دارایی ثابت در درصدی ثابت ضرب

می‌شود که این درصد دو برابر نرخ استهلاک روش خط مستقیم است. فرمول

محاسبه استهلاک در این روش به شکل زیر خواهد بود.

نرخ استهلاک = $\text{تعداد کل محصول تولیدشده} \div (\text{ارزش اسقاط دارایی} - \text{بهای تمام شده}$

دارایی)

پس از به دست آمدن نرخ استهلاک باید هزینه استهلاک به دست بیاید. فرمول محاسبه هزینه استهلاک به صورت زیر است.

هزینه استهلاک هر دوره = نرخ استهلاک × محصول تولیدشده همان دوره

• **روش میزان تولید:** زمانی استفاده می شود که میزان بهره‌وری محصول در طول عمر مفید، بر اساس مقدار محصول تولیدشده قابل ارزیابی باشد. در این روش استهلاک به میزان تولید بستگی دارد و باید بتوانیم میزان دقیق تولید را محاسبه کنیم. فرمول استهلاک هر واحد محصول و استهلاک سالیانه در این روش به صورت زیر است.

استهلاک یک واحد محصول = تعداد برآوردشده تولید محصول طی عمر مفید ÷ (ارزش اسقاط - بهای تمام شده خرید)

هزینه استهلاک سالیانه = استهلاک یک واحد محصول × تعداد محصول تولیدشده در سال

• **روش ساعت کارکرد:** فرمول این روش در ادامه آورده می شود.

استهلاک دارایی به روش ساعت کارکرد = استهلاک یک ساعت کارکرد × تعداد کارکرد دارایی در سال

سهام و اوراق قرضه دارای ثابت هستند یا جاری؟

اگر خریداری سهام و اوراق قرضه به منظور سودآوری از وجوه نقد باشد و طی یک سال خرید و فروش شوند، دارای جاری محسوب می‌شوند اما اگر سررسید آنها بیشتر از یک سال باشد دارای غیرجاری یا ثابت خواهند بود.

چرخه حیات دارایی ثابت

چرخه حیات این نوع از دارایی با به خدمت گرفتن آنها شروع می‌شود و تا از رده خارج شدن و اتمام خدمت آنها ادامه می‌یابد. این چرخه شامل چهار مرحله است.

- تصمیم‌گیری و خرید
- استهلاک
- نگهداری و تعمیر
- خارج کردن از رده

محدودیت‌هایی که در چرخه حیات دارایی‌های ثابت مطرح می‌شود، موجب به وجود آمدن فرایندی با عنوان مدیریت چرخه حیات شده که تمامی مراحل این چرخه را به بهترین نحو ارزیابی و مدیریت می‌کند. همچنین اقدامات ضروری در هر مرحله را نیز بر عهده دارد.

برای دریافت دمو نرم افزارهای لجستیک

سخن پایانی

اموال و دارایی‌های ثابت یا غیرجاری یک واحد اقتصادی در تعیین میزان بهره‌وری و تولید، سرمایه‌گذاری و امور مالیاتی و حسابداری آن تأثیرگذار است. اهمیت این دارایی به قدری است که می‌توان بر ارزش کلی آن نیز اثرگذار باشد. به همین دلیل هر کسب‌وکاری باید دارایی‌های خود را به درستی شناسایی و طبقه‌بندی کند. با افزایش دارایی فرایندهای مربوط به حسابداری آنها افزایش یافته و پیچیده‌تر می‌شود، به همین دلیل لزوم استفاده از نرم افزارهای تخصصی مدیریت اموال که پاسخگوی نیازهای مختلف حسابداری و مالیاتی باشند مطرح می‌شود.